

Uchwała Nr 24/2011

Zarządu Związku Banków Polskich

z dnia 6 września 2011 roku

**w sprawie zatwierdzenia Rekomendacji Rady Prawa Bankowego
w sprawie prawnych aspektów zmiany ustawy Prawo bankowe
oraz ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie spreadów walutowych**

Na podstawie art. 20 ust. 2 pkt 5 Statutu Związku Banków Polskich uchwała się, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się „Rekomendację Rady Prawa Bankowego w sprawie prawnych aspektów zmiany ustawy Prawo Bankowe oraz ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie spreadów walutowych”, stanowiącą załącznik do uchwały.

§ 2

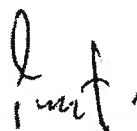
Upoważnia się Prezesa Związku do przesłania Rekomendacji, o której mowa w § 1 do banków - członków Związku celem jej wykorzystania w bieżącej działalności tych banków.

§ 3

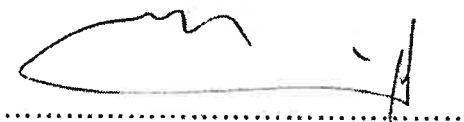
Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Prezes Związku

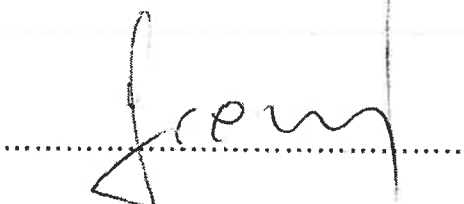
Krzysztof Pietraszkiewicz .....

Wiceprezes Związku
Jerzy Bańka

Wiceprezes Związku
Mieczysław Groszek

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

Warszawa, dnia 6 września 2011 r.

**Rekomendacja Rady Prawa Bankowego przy Związku Banków Polskich
w sprawie prawnych aspektów zmiany ustawy Prawo bankowe oraz ustawy o kredycie
konsumenckim w zakresie spreadów walutowych**

UZASADNIENIE

W dniu 29 lipca 2011 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw. W trakcie prac nad ustawą podniesione zostały liczne wątpliwości co do zgodności z Konstytucją zapisów ustawy, w tym również przez przedstawicieli Biura Legislacyjnego Senatu. Również na plenarnym posiedzeniu Senatu w ramach dyskusji nad ustawą przepisy ustawy budziły kontrowersje naruszenia konstytucyjnej zasady państwa prawa w odniesieniu do praw nabytych oraz działania prawa wstecz. Podnoszonym zarzutem było również ograniczenie swobody umów i naruszenie konstytucyjnej gwarancji ochrony wolności gospodarczej. Wskazywano również na brak potrzeby interwencji legislacyjnej (w związku z Rekomendacją SII oraz zmianami w Kodeksie cywilnym), niejasne różnicowanie klientów, błędne założenia przyjęte w ustawie (rosnące obciążenie z tytułu spłaty rat kredytów hipotecznych wyrażonych w walucie obcej wynika ze zmian kursu walutowego a nie z polityki w zakresie spreadów walutowych) oraz problem spreadu kantorowego. Ustawa weszła w życie w dniu 26 sierpnia br.

W związku z wątpliwościami dotyczącymi interpretacji przepisów ustawy, które niezależnie od zarzutów niezgodności z Konstytucją, obarczone są licznymi wadami legislacyjnymi, Rada Prawa Bankowego przy Związku Banków Polskich kierując się potrzebą zapewnienia jednolitej interpretacji znowelizowanych przepisów, podjęła inicjatywę, wypracowania wspólnego stanowiska dla sektora bankowego, aby ujednoczyć i wzmocnić pozycję banków w związku z wejściem w życie nowych przepisów.

Pytanie 1

Jaki zakres podmiotowy obejmuje regulacja ustawy (czy ustawa dotyczy wszystkich klientów banków)?

Zmiana ustawy Prawo bankowe przewidująca wprowadzenie uprawnienia dla klientów banków do dokonywania spłat rat kapitałowo-odsetkowych, dokonywania spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie dotyczy wszystkich klientów banków, którym udzielony został (w części pozostałej do spłaty) lub zostanie udzielony w przyszłości kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska. Regulacja ustawy obejmując swoim zakresem wszystkich klientów banków, odnosi się więc nie tylko do osób fizycznych ale również do przedsiębiorców. Zmiany w ustawie o kredycie konsumenckim (obecnie obowiązującej i ustawy nowej) mają charakter szczególny wobec zmian w ustawie Prawo bankowe.

Pytanie 2

Jaki zakres przedmiotowy obejmuje regulacja ustawy, w szczególności do jakiego typu kredytów bankowych nowe przepisy znajdują zastosowanie (kwestia kredytów denominowanych, indeksowanych i walutowych)?

Ustawa zgodnie z postanowieniem art. 1 pkt 1 lit a i b, zmieniającym art. 69 ustawy Prawo bankowe jak również art. 2 zmieniającego ustawę z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim i art. 3 wprowadzającego nowe przepisy do ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim wskazuje, iż przepisy ustawy znajdą zastosowanie w odniesieniu do kredytów denominowanych i indeksowanych do waluty innej niż waluta polska. Ustawodawca w zakresie określenia typów umów kredytowych do których stosować należy znowelizowane przepisy posłużył się pojęciem nieznanym dotychczasowemu ustawodawstwu jakim jest pojęcie kredytu denominowanego. Dotychczasowe przepisy aktów prawnych oraz m.in. rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego posługiwały się wyłącznie pojęciem kredytu indeksowanego (m.in. art. 137 ustawy Prawo bankowe, art. 22 pkt 5 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim) w odniesieniu do kredytów w których zastosowanie znajduje spread walutowy. W związku z brakiem ustawowej definicji pojęcia kredytu denominowanego należy uznać, iż przepisy ustawy znajdą zastosowanie do wszystkich tych umów kredytowych w których występuje spread walutowy.

Jednocześnie należy podkreślić, iż ustawa nie znajduje zastosowania w odniesieniu do kredytów walutowych tj. kredytów w których kredyt jest uruchamiany przez bank i spłacany bezpośrednio w walucie obcej.

Pytanie 3

Czy ustawa nakłada na banki obowiązek zainicjowania zmian w umowach kredytowych?

Mając na uwadze literalną wykładnię przepisów ustawa nakłada na banki obowiązek dostosowania zapisów umowy do brzmienia przepisów ustawy, jednak nie wprowadza obowiązku inicjowania dokonania zmiany przez Bank.

Ustawa nie określa ani formy ani trybu dokonywania zmian w umowach kredytowych zawartych przed wejściem w życie ustawy. Należy uznać, iż właściwym trybem zmiany umowy w celu dostosowania jej zapisów do regulacji ustawowych jest dokonanie zmian w drodze aneksu. W tym zakresie odpowiednie zastosowanie znajdują postanowienia umowy oraz powszechnie obowiązujące przepisy prawa. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż stosownie do art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe do zawarcia umowy kredytowej zastrzeżona została forma pisemna. W związku z powyższym mając na uwadze treść art. 77 § 1 kodeksu cywilnego, określającego, iż uzupełnienie lub zmiana umowy wymaga zachowania takiej formy, jaką ustawa lub strony przewidziały w celu jej zawarcia. Zmiana umowy powinna zatem być dokonana w formie pisemnej, co oznacza, że bez dochowania tej formy zmiana umowy nie dojdzie do skutku (art. 76 k.c.). W tym celu koniecznym jest wyrażenie zgody i złożenie oświadczenia woli przez Klienta banku.

Biorąc pod uwagę powyższe istnieje możliwość (ale nie obowiązek) podjęcia środków inicjujących dokonywanie zmian w umowach kredytowych.

Po pierwsze istnieje możliwość skierowania przez bank informacji do klientów o możliwości zawarcia aneksu do umowy w celu skorzystania z uprawnień nadanych przez przepisy ustawy, w wyniku której klient wyrazi chęć do stosownej zmiany umowy i dokona podpisania aneksu. Poinformowanie klientów o możliwości zawarcia aneksu może również mieć miejsce przy najbliższym kontakcie z klientem, np. poprzez zamieszczenie odpowiedniej informacji przy okazji przesyłania wyciągu czy z wykorzystaniem platformy bankowości elektronicznej.

Innym sposobem jest bezpośrednie wysłanie do klientów aneksów do umów kredytowych z odpowiednim wyjaśnieniem przyczyn konieczności jego zawarcia. Jednak dopiero podpisanie aneksu przez obie strony powoduje dostosowanie umów do przepisów ustawy.

Należy uznać, iż wprowadzenie zmian w trybie wypowiedzenia umowy zmieniającego jej treść nie powinno mieć w tym miejscu zastosowania, jako że ustawa odnosi się bezpośrednio do zapisów umowy, a nie np. regulaminu i co do zasady wymagane w tym zakresie jest złożenie oświadczenia woli obu stron.

Pytanie 4

Czy w przypadku braku aneksowania umowy zawartej przed dniem wejścia w życie przepisów ustawy, Bank jest zobowiązany do przyjęcia od klienta wpłaty w walucie?

Należy uznać, iż bank będzie zobowiązany do przyjęcia spłaty w walucie kredytu, jeżeli skontaktuje się z nim klient i wyrazi wolę dokonania spłaty bądź, pojedynczej raty bądź całości lub części kredytu w walucie, niezależnie od zawarcia aneksu. W takiej sytuacji bank powinien jednakże niezwłocznie wystąpić do klienta i zaoferować zawarcie odpowiedniego aneksu. Sytuacja odmowy podpisania aneksu przez klienta winna być określona w odpowiedniej wewnętrznej procedurze banku.

Zaznaczyć jednakże należy, że na gruncie przyjętych przepisów można bronić również odmiennej tezy, zgodnie z którą Bank w odniesieniu do umów zawartych przed dniem wejścia w życie przepisów ustawy nie będzie zobowiązany do przyjęcia spłaty w walucie kredytu, jeżeli nie nastąpi wcześniejsze aneksowanie umowy, które jest warunkiem koniecznym stosowania tego rozwiązania. W takiej sytuacji bank powinien wystąpić do klienta o zawarcie odpowiedniego aneksu, który zgodnie z zapisami ustawy wskaże rachunek do spłaty kredytu bezpośrednio w walucie, jak również określi sposób obsługi spłaty rat z obu rachunków. Konieczność zawarcia aneksu wynika z faktu, iż umowy kredytowe określają rachunek do obsługi kredytu, który jest rachunkiem w złotych i nie istnieje możliwość dokonywania wpłat na ten rachunek w walucie, bez automatycznego przewalutowania ich na złote. Tym samym bank musi wskazać klientowi rachunek do spłaty rat prowadzony w walucie indeksacji kredytu, a to może odbyć się tylko w drodze aneksu do umowy.

Pytanie 5

Czy w związku z odwołaniem w art. 4 ustawy o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, wyłącznie do art. 69 ust. 4a i art. 75b ustawy Prawo bankowe, art. 69 ust. 3 (obowiązek udostępnienia klientowi rachunku do dokonywania wpłat bezpośrednio w walucie kredytu) winien mieć zastosowanie do umów kredytów niespłaconych przed dniem wejścia w życie przepisów ustawy?

Należy wskazać, iż pominięcie, w odwołaniu zawartym w art. 4 ustawy przewidującym w przypadku kredytów i pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorców lub pożyczkobiorców przed dniem wejścia w życie ustawy odpowiednie stosowanie przepisów art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz 75 b ustawy Prawo bankowe, przepisu art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe, który wprowadza obowiązek udostępnienia klientowi rachunku do dokonywania wpłat bezpośrednio w walucie kredytu, stanowi błąd legislacyjny nie mający wpływu na zakres stosowania przepisów ustawy do umów kredytowych zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy. Mając na uwadze charakter normy art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe, w świetle przepisów ustawy należy uznać, iż znajduje on zastosowanie również w odniesieniu umów kredytowych zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy. Powyższy fakt potwierdza okoliczność, iż przytoczony w przepisie art. 4 ustawy art. 75 b ustawy Prawo

bankowe wprost odwołuje się do postanowień art. 69 ust. 3 i stanowi przepis uzupełniający w stosunku do tej regulacji.

Pytanie 6

O jakim typie rachunków jest mowa w nowododanym art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe (rachunek techniczny, rachunek bankowy)?

Ustawa nie przesądza o charakterze prawnym rachunku, w zakresie obowiązku udostępnienia klientowi rachunku do dokonywania wpłat bezpośrednio w walucie kredytu, nie wskazując czy ma być to rachunek techniczny czy rachunek bankowy w rozumieniu rozdziału 3 ustawy Prawo bankowe ze wszystkimi tego konsekwencjami (np. kwotą wolną od zajęć itp.). Należy zatem przyjąć, iż oba typy rachunków spełniają wymogi ustawowe. Zgodnie z wymogami określonymi w nowododanym przepisie art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe powyższy rachunek ma służyć do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu, a umowa kredytowa musi określać zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku. Ustawa nie przesądza czy ten rachunek nie może służyć również innym celom. Należy jednakże podkreślić, iż zgodnie z przepisem art. 75 b ustawy Prawo bankowe otwarcie i prowadzenie tego rachunku w przypadku gdy kredytobiorca jest konsumentem w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. kodeks cywilny jest wolne od opłat.

Pytanie 7

Jak należy rozumieć pojęcie „dodatkových kosztów” w rozumieniu nowego art. 75b ust. 1 ustawy Prawo bankowe i art. 7b ust. 3 ustawy o kredycie konsumenckim?

Ustawa określa, iż wykonanie uprawnienia, jakim jest spłata bezpośrednio w walucie obcej rat kapitałowo-odsetkowych, przedterminowa spłata całości lub części kwoty kredytu, nie może dla klienta wiązać się z poniesieniem jakichkolwiek dodatkowych kosztów (art. 75 b ust. ustawy Prawo bankowe, art. 7b ust. 3 ustawy o kredycie konsumenckim). Przez koszty dodatkowe należy w tym znaczeniu rozumieć wszelkie koszty wyższe niż te, które klient ponosił lub poniósłby w przypadku spłaty kredytu w walucie polskiej. Tak więc jakiegokolwiek opłaty pobierane przy dokonywaniu spłaty w walucie obcej nie mogą przekroczyć opłat pobieranych w przypadku spłaty w walucie polskiej (opłata za przelew, prowizja itp.). Na marginesie wskazać należy, iż zgodnie z pierwotnym założeniem projektodawców ograniczenie to miało na celu wyeliminowanie możliwości pobierania przez banki opłat za sporządzenie aneksów dostosowujących umowy do treści ustawy, co również w świetle obecnych przepisów ustawy należy uznać za nieuprawnione.

Pytanie 8

Co należy rozumieć pod pojęciem „dodatkowych ograniczeń” w rozumieniu art. 75b ust. 2 ustawy Prawo bankowe i art. 7b ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim? W szczególności czy bank ma obowiązek przyjmowania spłat klientów w walucie w kasie banku, jeżeli zgodnie z umową kredytu spłata kredytu następuje na rachunek bankowy bądź bank nie ma możliwości (np. technicznych) obsłużenia walutowych wpłat w kasach?

Pojęcie dodatkowych ograniczeń, zgodnie z przepisem art. 75b ust. 2 ustawy Prawo bankowe oraz art. 7b ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim odnosi się w szczególności do narzucania klientowi banku obowiązku nabywania waluty przeznaczonej na spłatę kredytu od konkretnego podmiotu. Jednakże pojęcie dodatkowych ograniczeń znajdzie zastosowanie w odniesieniu do wszelkiego rodzaju ograniczeń których klient nie doświadcza w przypadku dokonywania spłaty kredytu w walucie polskiej. Takim ograniczeniem będzie przykładowo sytuacja, gdy bank umożliwiałby gotówkową spłatę kredytu w walucie obcej wyłącznie we wskazanych przez siebie placówkach mimo, że w pozostałych placówkach również, co do zasady, prowadzona jest obsługa kasowa w walutach obcych, tj. gdyby bank nie dopuszczał dokonania w części swoich placówek spłaty gotówkowej kredytu w walucie obcej mimo, że placówki te przyjmowałyby wpłaty gotówkowe na rachunku walutowe i dokonywały wypłat gotówki w walucie obcej. Ponadto ograniczeniem nie będzie sytuacja, w której bank nie prowadząc obsługi kasowej nie wprowadzi takiej możliwości w odniesieniu do waluty obcej. A zatem należy uznać, iż w sytuacji w której bank nie prowadził dotychczas obsługi kasowej, bank nie będzie, w świetle przepisów ustawy zobowiązany do zapewnienia tego typu usługi. Dodatkowe ograniczenia wiążą się bowiem wyłącznie z sytuacją, która w sposób odmienny (ograniczający) kształtuje uprawnienia kredytobiorcy spłacającego kredyt bezpośrednio w walucie obcej w odniesieniu do kredytobiorcy spłacającego kredyt w walucie polskiej.

Mając na uwadze powyższe należy ponadto wskazać, iż przepisy art. 75b ust. 2 ustawy Prawo bankowe i art. 7b ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim nie formułują bezpośrednio obowiązku dokonywania płatności z tytułu spłaty kredytu denominowanego/indeksowanego do waluty obcej gotówką w kasie Banku, w sytuacji, gdy Bank z różnych przyczyn (w tym technicznych) nie prowadzi obsługi kasowej waluty. Brak obsługi kasowej w walutach obcych w związku z brakiem oferty kont walutowych w niczym nie odbiega od sytuacji banku nie prowadzącego obsługi kasowej w ogóle w związku z takim profilem prowadzonej działalności. Dodatkowo ratio legis ustawy, jest umożliwienie dokonywanie spłaty kredytu bezpośrednio w walucie, do której jest denominowany/indeksowany bez wyraźnego, jednoznacznego wskazania formy spłaty (gotówka czy bezgotówkowo). Dotychczas kredyt ten - jako kredyt nie będący kredytem walutowym – był uruchamiany i spłacany w PLN, a zatem przepis ten ma na celu umożliwienie bez dodatkowych ograniczeń prawnych dokonywania spłaty w walucie, do której jest denominowany/indeksowany. Ograniczeniem może być odmowa dokonania zmiany umowy w tym zakresie, czy też pobieranie

dotychczasowych opłat lub wskazane bezpośrednio zobowiązanie do nabycia waluty od konkretnego podmiotu. W przepisach nie wskazuje się zatem formy realizacji spłaty.

Pytanie 9

Czy w świetle przepisów nowelizacji ustawy klient ma prawo wyboru dokonywania przemiennie wpłat raz w walucie kredytu a innym razem w walucie polskiej?

Mając na uwadze literalną wykładnię przepisów ustawy należy uznać, iż ustawa przyznając klientowi uprawnienie do dokonywania spłaty bądź to w walucie polskiej bądź w walucie obcej, nie wprowadza w tym zakresie żadnych ograniczeń. Klient banku zgodnie z art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe uprawniony jest do dokonywania spłat rat kapitałowo-odsetkowych, dokonywania spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie, bez określania jakichkolwiek przesłanek jakie muszą zostać spełnione celem skorzystania z tego uprawnienia. Potwierdzeniem faktu dowolności kredytobiorcy w tym zakresie jest okoliczność, iż w trakcie prac legislacyjnych został usunięty przepis przewidujący obowiązek poinformowania banku na 14 dni przed dokonaniem wpłaty w jakiej walucie klient chce jej dokonać. Niemniej jednak należy uznać, iż w ramach swobody umów możliwym jest określenie przez obie strony umowy trybu dokonywania spłaty w treści umowy (aneksu), w tym trybu zmiany waluty spłaty poszczególnych rat. Należy jednakże podkreślić, iż uwarunkowania techniczne banku, nie mogą stać na przeszkodzie wykonywania przez kredytobiorców uprawnienia z art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe.

